

WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Ympäristöministeriölle

26.1.2023

Asia: WWF Suomen lausunto kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian 2035 luonnoksesta

Viite: VN/21836/2021

Keskeiset havainnot

WWF Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035. Lausunnon otsikointi vastaa strategialuonnoksen otsikointia. Suorat lainaukset strategiatekstistä erottuvat *kursiivilla*.

Nyt laadittava kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia on statukseltaan erilainen kuin sitä edeltävät luonnon monimuotoisuusstrategiat. Nyt on kyse lakisääteisestä asiakirjasta, jonka pitää täyttää sille uudessa Luonnonsuojelulaisissa (9/2023) asetetut vaatimukset (korostus lisätty):

Luonnonsuojelulaki §13 1 mom:

Ympäristöministeriö laatii kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja strategian toimeenpanevan toimintaohjelman yhteistyössä muiden ministeriöiden ja keskeisten tahojen kanssa. Luonnon monimuotoisuusstrategiassa asetetaan **valtakunnalliset toiminnalliset, määrälliset ja ajalliset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi ja tilan parantamiseksi**.

On välttämätöntä, että nyt ei toisteta menettelyjä, jotka johtivat siihen, että edellinen kansallinen monimuotoisuusstrategia ei toteuttanut tehtäväänsä. Suomen luonnon monimuotoisuuden kehityssuunta on edelleen heikkenevä.

Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian yhtenä päätehtävänä on ohjata Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (nk. YK:n biodiversiteettisopimuksen) kansallista toimeenpanoa tavoitteiden täyttämiseksi Suomessa. Strategiaan kirjoitettujen tavoitteiden pitää siis riittävällä tavalla toteuttaa Suomen osalta luontokadon pysäyttäminen ja luonnon tilan kääntäminen elpymisuralle 2030 mennessä sen mukaisesti kuin YK:n biodiversiteettisopimuksen osapuolten kokouksessa Montrealissa sovittiin joulukuussa 2022 (ns. Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, josta lausunnossa käytetään lyhennettä "K-M GBF").

Strategian tehtävänä on myös toteuttaa Suomen muita kansainvälisiä luonnon monimuotoisuuteen liittyviä sitoumuksia sekä Suomelle EU:n jäsenenä kuuluvia velvoitteita. Suomea sitoo EU-lainsäädännön lisäksi EU:n biodiversiteettistrategia, joka on EU:n jäsenvaltioiden hyväksymä tiekartta luontokadon pysäyttämiseen 2030 mennessä.

WWF Suomi kiittää ympäristöministeriötä siitä, että kansallista luonnon monimuotoisuusstrategiaa on laadittu etupainotteisesti ja se näin ollen voi tulla voimaan nopeasti K-M GBF:n vahvistamisen jälkeen.

On hyvä, että strategian johdannossa on tunnistettu luontokadon pysäyttämiseksi välttämätön **koko yhteiskuntaa läpileikkaava soveltaminen**. Johdantoon on kirjattu: "*Kansallinen luonnon*

monimuotoisuusstrategia 2035 ohjaa luonnon suojelun, ennallistamisen ja hoidon politiikkaa, vaikuttaa kaikilla sektoreilla luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien paineiden pienentämiseksi sekä edistää luontokadon juurisyihin kohdistuvaa kestävyysmurrosta.” Tärkeää on myös kestävyysmurroksen välttämättömyyden huomioiminen taustoittavissa teksteissä, vaikka tältä osin jää paljon parantamisen varaa itse tavoitteiden määrittelyssä.

On erinomaista, että strategian päätavoitteeksi on kirjattu K-M GBF:ää noudattaen ”Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonto elpyy”. Suomea sitova K-M GBF:n kirjaus on:

The mission of the framework for the period up to 2030, towards the 2050 vision is: To take urgent action to halt and reverse biodiversity loss to put nature on a path to recovery for the benefit of people and planet by conserving and sustainably using biodiversity, and ensuring the fair and equitable sharing of benefits from the use of genetic resources, while providing the necessary means of implementation.

Strategialuonnoksen johdannossa sen tehtävät onkin hyvin todettu kirjaamalla: “..strategian tavoitteet on laadittu niin, että ne osaltaan vastaavat Suomen velvoitteisiin sekä kansainvälisissä sopimuksissa että EU:ssa.” Valitettavasti strategian sisältö jää puutteelliseksi sekä suhteessa kansainvälisiin velvoitteisiin että EU velvoitteisiin.

Yksi silmiinpistävä puutteellisuus strategialuonnoksessa liittyy vuosilukutavoitteisiin. Strategialuonnoksessa käytetään monissa kohdin tavoitevuotta 2035, vaikka K-M GBF:ssä ja EU BD-strategiassa tavoitevuosi on 2030.

Toinen silmiinpistävä puutteellisuus on selkeiden numeraalisten tavoitteiden puuttuminen, vaikka laki nimenomaan edellyttää määrällisiä tavoitteita. Monessa kohdin on tyydytty laadullisiin ja kuvaileviin termeihin, kuten “parannetaan”, “laajennetaan”, “vahvistetaan”, jotka eivät täytä lain vaatimusta eivätkä tuo riittävää taustaa toimeenpanolle ja luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi.

Tärkeitä sisällöllisiä puutteita, jotka vaativat jatkotyöstämistä, ovat:

- Koko yhteiskuntaa läpileikkaava soveltaminen, joka on mainittu johdannossa, ei heijastu asetetuissa tavoitteissa
- Luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä ei voida pysäyttää keskittymällä vain uhanalaisiin lajeihin eikä ilman, että aluesuojelu toteutetaan luonnonmaantieteellisesti kattavasti
- Tavoitteeksi tulee asettaa luonnonvarojen kulutuksen puolittaminen sekä tuotannossa että kulutuksessa 2030 mennessä, strategia lausunnolla olevassa muodossaan käytännössä asettaa tavoitteeksi luonnonvarojen ylikulutuksen jatkamisen, mikä olisi tietoinen valinta luopua monimuotoisuustavoitteiden saavuttamisesta.
- Valtion budjettiin sisältyvien ympäristölle haitallisten tukien systemaattinen kartoitus ja aikataulutettu alasajo ja uudelleensuuntaaminen sekä kestävyyssiirtymän vaatiman johdonmukaisten ohjauskeinojen käyttöönotto, esimerkiksi tuntuvat luonnonvaraverot
- Puutteet vesistöihin liittyvien tavoitteiden suhteen yleisesti sekä vesipuitteidirektiivi asettaman hyvän ekologisen tilan velvoitevuoden 2027 huomiotta jättäminen.
- Tiukan suojelun tavoitteen puute Itämeren osalta
- Luontopohjaisten ratkaisujen tunnistaminen ja edistäminen
-

Liitteinä on WWF:n kokoamat taulukkomuotoiset vertailut, joihin on vastaavuuden arviointia helpottamaan rinnakkain kirjattu K-M GBF:n ja EU BD-strategian tavoitteet sekä niihin ilmeisimmin

liittyvät kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian tavoitteet (liitteet 1 ja 2). Vastaavuus jää monelta kohdin tulkinnan varaiseksi. On myös asioita, joista kansallisen strategian luonnoksessa ei ole mainittu lainkaan.

On tärkeää, että kansallisen biodiversiteettistrategian viimeistelyssä nimenomaisesti kirjataan, mikä/mitkä sen tavoitteista täytäntöönpaneavat mitäkin kv- ja EU-sitoumusta, ja että tavoitetaso on vähintään sama. Tämä on välttämätöntä auttamaan kansalaisia, yrityksiä ja hallintoa ymmärtämään, mistä tavoitteissa on kyse sekä luomaan päätöksentekoon läpinäkyvyyttä. Strategian toteuttamiseen tarvitaan koko yhteiskuntaa ja täytäntöönpanoon on panostettava huomattavasti aiempaa enemmän.

2 Strategian lähtökohdat

2.1 Suomen luonnon monimuotoisuuden tila heikkenee edelleen

Strategian lähtökohtien osalta WWF kommentoi vain vesi- ja tunturiluontoa.

Neljännessä kappaleessa todetaan, että *”neljäsosa Itämeren ja viidesosa sisävesien luontotyypeistä on luokiteltu uhanalaisiksi. Vesiluontotyyppien osalta on merkittäviä tietopuutteita, joiden vuoksi uhanalaisuutta ei ole voitu arvioida noin 30 %:lla meri-, sisävesi- ja rantaluontotyypeistä.”* (KLMS luonnos 2035 s. 9)

- **Vesiluontotyyppien jo pitkään tiedossa olleisiin tietopuutteisiin on nyt puututtava.** Luonnon monimuotoisuusstrategiassa on esitettävä, miten kartoituksia ja luontotyyppikohtaista seuranta lisäämällä sekä puuttuvia indikaattoreita kehittämällä päästään lähtökohtatietojen osalta kelvolliseen tilanteeseen (eli kaikkien meri-, sisävesi- ja rantaluontotyyppien uhanalaisuutta voidaan arvioida). Liian kauan on tyydytty vetoamaan tietopuutteisiin, jotka on nyt riipeasti korjattava. Tietopuutteiden lisäksi olisi syytä tuoda esille, että luontotyyppien uhanalaisuusarviossa on esitetty hyvin monia akvaattisia uhanalaisia luontotyyppisiä, joiden uhanalaisuus on varsin hyvin tiedossa ja joiden tilan parantaminen tarvitsee toimeenpanoa, ei niinkään lisäselvityksiä.

Kuudennessa kappaleessa todetaan, että *”Suomen tunturiluontoon kohdistuu ilmastonmuutoksen myötä suuri uhka. Porojen voimakasta laidunpainetta lukuun ottamatta tuntureilla ei ole merkittävää muuttavaa maankäyttöä, mutta ilmaston lämpenemisen myötä 38 % tunturiluontotyypeistä on arvioitu uhanalaisiksi.”* (s. 10)

- Uhanalaisten tunturiluontotyyppien kaksi ylivoimaisesti suurinta ja keskenään suunnilleen yhtä merkittävää uhkatekijää ovat ilmastonmuutos ja liian voimakas porojen. Yhdessä ja erikseen ne uhkaavat yli miljoonaa hehtaaria uhanalaisia tunturiluontotyyppisiä (Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018). WWF esittää ylle kopioidun lauseen muuttamista muotoon *”Suomen tunturiluontoon kohdistuu ilmastonmuutoksen ja porojen voimakkaan laidunpaineen myötä suuri uhka. Näiden uhkatekijöiden myötä 38 % tunturiluontotyypeistä on arvioitu uhanalaisiksi.”*

”Ilmastonmuutoksen hillitseminen on tunturiluontotyyppien säilymisen osalta kriittistä.” (s. 10)

- Ylle kopioidun lauseen lisäksi tulee mainita, että elinympäristöittäin tarkasteltuna **uhanalaisten lajien osuus koko elinympäristön lajistosta on suurin tunturipaljakoilla** (Suomen lajien uhanalaisuus 2019).

2.2 Suomi on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen

Suomen sitoutuminen luontokadon pysäyttämiseen ei ole riippuvainen kulloisestakin hallitusohjelmasta vaan se pohjautuu Suomea sitoviin kansainvälisiin ja EU-velvoitteisiin, jotka on melko hyvin strategiassa kuvattu.

K-M GBF:n tavoitteiden kuvaukseen täytyy lisätä maininta aiempaa vahvemmista tavoitteista kulutuksen ja tuotannon haitallisten vaikutusten, ekologisen jalanjäljen, pienentämiseen. Tavoitteissa on asetettu myös määrälliset tavoitteet rahoitukselle, joka länsimaiden on kohdennettava kehitysmaille (mukaan lukien kehitysyhteistyörahoitus).

Luontokadon pysäyttämisen osalta WWF kommentoi tässä muutamaa asiaa.

Suomea sitovista velvoitteista on kirjattava, että vesipuitedirektiivin määräaika kaikkien pintavesien hyvälle ekologiselle tilalle on 2027. Tätä ei biodiversiteettistrategiassa tule siirtää myöhemmäksi, vaikka strategian tavoitevuosi muilta osin on 2030. Vesien hyvän ekologisen tilan tavoitteen saavuttaminen vaatii mittavia toimenpiteitä kaikkissa hyvää huonommassa tilassa olevissa vesistöissä ja niiden valuma-alueilla. Sama tavoitevuosi 2027 koskee myös meristrategiadirektiivin alaista merenhoidon toimenpideohjelmia, jonka tavoitteena on meren hyvän tilan saavuttaminen. Luonnon monimuotoisuusstrategiassa tulisi lisäksi huomioida Itämeren suojelun toimintaohjelma (Baltic Sea Action Plan) ja siihen liittyvät meren tilan tavoitteet ja hoito/hallintatavoitteet, joihin Suomi on myös sitoutunut.

2.3 Edellisen strategiakauden vaikuttavuus vaatimatonta

”Arvioinnin havaintojen pohjalta tutkijaryhmän keskeinen ehdotus on toteuttaa koko yhteiskuntaa läpäisevä ekologinen siirtymä, jonka tutkijaryhmä näkee välttämättömäksi.” (s. 15)

Nyt lausunnolla olevassa strategiassa tunnistetaan hyvin aiemman strategian vaatimaton toteutuminen ja sen syyt. Siksi ylle kopioitu kirjaus koko yhteiskuntaa läpäisevästä siirtymästä on tärkeä edellytys tämän strategiakauden onnistumiselle. **Keskeisten tavoitteiden toimeenpaneminen ei saa jäädä yksinomaan ympäristöhallinnon tehtäväksi.**

Edellisen strategian arvioinnin mukaan koko yhteiskuntaa läpäisevän siirtymän onnistuneeseen toteutukseen edellytys on myös riittävien tavoitteiden asettaminen, esimerkiksi luonnonvarojen ylikulutuksen purkamiseksi, jonka osalta nykyinen strategiaehdotus on erittäin puutteellinen.

2.4 Luontokato ja ilmastonmuutos kietoutuvat toisiinsa

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon yhteyttä, toiminnan tarvetta ja haasteita kuvataan kattavasti, mutta ilmastonmuutoksen hillinnän ja luontokadon pysäyttämisen yhteen kietoutuvat hyödyt jäävät taka-alalle. Luontokadon pysäyttämisen toimet hyödyttävät samanaikaisesti ilmastotoimia, ja vasta-vuoroisesti ilmastotoimet hyödyttävät luontokadon pysäyttämisen toimia.

Luontopohjaisten ratkaisujen käyttäminen perustuu K-M GBF:n tavoitteisiin. On hämmäntävää, että strategialuonnoksessa luontopohjaisista ratkaisuista puhutaan vain kaupunkiympäristöjen yhteydessä. Suomessa luontopohjaisia ratkaisuja tulee lisätä. Niitä tulee tehdä erityisen paljon metsä- ja maatalousalueilla.

2.5 Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää oikeudenmukaiseksi koettua kestävyysmurrosta

WWF pitää hyvänä, että K-M GBF:n mukaisesti oikeudenmukaisuuskysymyksiä on käsitelty luonnoksessa. Kirjauksissa kestävyysmurros näyttäytyy ehkä liiankin vaikeana. Vaikka kyse on syvästä yhteiskunnallisesta murroksesta, siirtymällä on mahdollista saavuttaa monenlaisia ja kansalasia laajasti hyödyttäviä positiivisia muutoksia sekä nykyväestölle että tuleville sukupolville. WWF huomauttaa myös, että esim. ennallistamistoimenpiteet luovat myös työtä ja positiivisia taloudellisia vaikutuksia, suunnittelun, urakoinnin ja seurannan kautta.

Kestävyysmurros on jo huomioitu valtiovarainministeriön uudessa ilmasto- ja luontostrategiassa, jossa sanotaan seuraavasti: "Varmistamme yhdessä kotimaisten ja kansainvälisten sidosryhmien kanssa, että taloutta, rahoitusmarkkinoita, julkista taloudenpitoa ja julkista hallintoa koskevassa päätöksenteossa ja siihen liittyvässä valmistelussa otetaan huomioon ilmasto- ja luontoriskit."

3 Strategian tavoitteet

3.1 Päätaavoite

On erinomaista, että strategian päätavoitteeksi on kirjattu K-M GBF:ää noudattaen *"Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonto elpyy"*. Suomea sitova K-M GBF:n kirjaus kokonaisuudessaan sisältää myös mm. velvollisuuden välittömiin toimenpiteisiin ja riittävien resurssien turvaamiseen. Teksti kokonaisuudessaan kuuluu näin:

The mission of the framework for the period up to 2030, towards the 2050 vision is: To take urgent action to halt and reverse biodiversity loss to put nature on a path to recovery for the benefit of people and planet by conserving and sustainably using biodiversity, and ensuring the fair and equitable sharing of benefits from the use of genetic resources, while providing the necessary means of implementation.

3.2 Tarkemmat tavoitteet

Ilmeinen puutteellisuus strategialuonnoksessa liittyy vuosilukutavoitteisiin. Tavoitteissa käytetään monissa kohdin tavoitevuotta 2035, vaikka K-M GBF:ssä ja EU BD-strategiassa tavoitevuosi on 2030.

Silmiinpistävä puutteellisuus on myös selkeiden numeraalisten tavoitteiden puuttuminen, vaikka luonnonsuojelulaki nimenomaan edellyttää määrällisiä tavoitteita. Monessa kohdin on tyydytty laadullisiin ja kuvaileviin termeihin, kuten "parannetaan", "laajennetaan", "vahvistetaan", jotka eivät täytä lain vaatimusta eivätkä tuo riittävää taustaa toimeenpanolle ja luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi.

Koko yhteiskuntaa läpäisevään kestävyysmurroksen onnistuneeseen toteutukseen välttämätön edellytys on riittävien tavoitteiden asettaminen luonnonvarojen ylikulutuksen purkamiseksi, jonka osalta nykyinen strategiaehdotus on erittäin puutteellinen.

3.3. Luonnon tilan tavoitteet

3.3.1 Uhanalaistumisen pysäyttäminen

”Strategian keskeinen tavoite on pysäyttää akuutti uhanalaistumiskehitys. Tällä tarkoitetaan sitä, etteivät nykyisin uhanalaiset lajit ja luontotyypit uhanalaistu enää lisää eikä uusia lajeja ja luontotyyppkejä päädy uhanalaisten listalle ainakaan enempää, kuin niitä sieltä tehokkaiden suojelutoimien vuoksi poistuu.” (s. 25)

Kuvaus uhanalaistumiskehityksen pysäyttämisestä on liian kunnianhimoton eikä toteutuessaan vielä johda luontokadon pysäyttämiseen, sillä uhanalaisuus tarkoittaa itsessään lajin riskiä hävitä lajistostamme. ”Akuutin uhanalaistumiskehityksen” (eli lajistomme uhanalaisuuden edelleen jatkuvan lisääntymisen) pysäyttäminen ei riitä, vaan tavoitteena on oltava uhanalaisuusindeksin osalta, että indeksi kääntyy pysyvästi positiiviseksi eli lajiston uhanalaisuus kokonaisuutena jatkuvasti vähenee.

WWF esittää ylle kopioidun lauseen muuttamista muotoon **”Strategian keskeinen tavoite on kääntää lajiston uhanalaisuusindeksi pysyvästi positiiviseksi”**.

”T1.1 Lajien uhanalaisuusindeksi on vuonna 2035 vähintään samalla tasolla kuin se oli vuonna 2019 ja uhanalaisten lajien osuus ei kasva.” (s. 27)

- Tämä tavoite tulisi tulla yksinkertaisesti muokata muotoon **”Lajien uhanalaisuusindeksi käännetään vuoteen 2030 mennessä pysyvästi positiiviseksi”**

”T1.2 Metsä- ja perinnebiotooppilajien uhanalaisuusindeksi kääntyy paranevaksi jo vuoteen 2030 mennessä ja paraneva kehitys vahvistuu vuoteen 2035 mennessä.” (s. 27)

- Tavoite on hyvä, mutta WWF esittää, **että tavoite uhanalaisuusindeksin kääntämisestä paranevaksi kirjataan koskemaan kaikkia elinympäristötyyppejä erikseen.** Jos on erityinen syy asettaa metsä- ja perinnebiotooppien lajistolle eri tavoiteaikataulu kuin muiden luontotyyppien lajistolle, se tulisi avata tekstissä.

On erittäin hyvä, että uuselinympäristöjen ylläpito ja parantaminen on mainittu strategiassa. Urbaaneissa ympäristöissä uuselinympäristöjen lisäksi myös puistoalueilla ja pihapiireillä voi parhaimmillaan olla suuri merkitys esim. pölyttäjille ja laajemmin niittylajistolle. Muun muassa kuntien, yritysten ja kansalaisten osallistaminen tähän työhön on tärkeää.

Strategialuonnoksen huomattava puute on, ettei vesilajien uhanalaisuutta koskevaa erillistavoitetta ole asetettu.

”T1.3 Vuonna 2035 kehitystrendiltään paranevia luontotyyppkejä on vähintään yhtä paljon kuin heikkeneviä.” (s. 27)

- Tavoite on liian kunnianhimoton eikä ole täysin linjassa EU:n biodiversiteetti-strategian tavoitteiden kanssa. Se on muutettava niin, että kunnianhimon taso on vähintään sama kuin EU:n biodiversiteettistrategiassa, jossa kirjattu näin: **”Vuoteen 2030 mennessä palautetaan ennalleen ekosysteemit, joiden tila on huonontunut tai jotka sisältävät runsaasti hiiltä, luontotyyppien ja lajien osalta ei ole havaittavissa suojelun kehityssuuntausten ja suojelun tilan heikkenemistä ja vähintään 30 prosenttia niistä saavuttaa suotuisan suojelun tason tai niiden**

suojelun suuntaus kääntyy nousuun." Eli lisää heikentymistä luontotyyppien ja lajien osalta ei saa tapahtua missään näistä. Ja samaan aikaan vähintään 30 prosentissa niistä tulee saavuttaa suotuisan suojelun taso tai niiden suojelun suuntauksen kääntyminen nousuun. Lisäksi tavoitevuoden tulee olla 2030 eikä 2035.

- Tavoitteeksi täytyy asettaa EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti, **että epäsuotuisassa tilassa olevien luontotyyppien heikkeneminen vähintään pysäytetään.**

"Luontotyypeille luodaan uusi nykyiseen trendiarvioon perustuva mittari, joka kuvaa luontotyyppien pinta-alan, rakenteen ja toiminnan kehitystä." (s. 27)

- Tavoite on hyvin tärkeä ja kannatettava.

3.3.2 Lajiyhteisöjen elpyminen

"Taantuneiden kantojen osalta tavoitteena on kantojen ja levinneisyysalueen palautuminen. Kasvavien tai vakaina pysyvien kantojen osalta tavoitteena on, että niiden nykyinen runsaus, levinneisyys ja yhteisöjen monimuotoisuus säilyvät. Tavoitteet sidotaan elinympäristökohtaisiin lajiryhmäindekseihin." (s. 28)

- WWF katsoo, että lajiryhmissä tulisi olla mukana virtavesien pohjaeläinyhteisöt, joita käytetään vesien ekologisen tilan mittareina ja siten myös suhteellisen tiiviisti seurataan. Purot ja norot ovat eliöyhteisöiltään varsin omaleimaisia ja pohjaeläinyhteisöt erinomainen mittari kuvaamaan niiden tilaa.
- Listassa olevat "eräät muut vedenalaiset eliöyhteisöt" olisi hyvä eritellä tässä tarkemmin tässä listassa.
- Lajiryhmäindekseihin on lisättävä myös tuntureiden ja paljakan kasviyhteisöt. Uhanalaisen lajien osuus koko elinympäristön lajistosta on korkeimmillaan juuri tunturiluontotyypeillä.

Strategiaan tulisi lisätä K-M GBF mukaisesti tavoite: Ihmisten ja villieläimien välisiä konflikteja hallitaan niin, että rinnakkaiselo on mahdollista.

"T2.1 Taantuneet kannat palautuvat ja heikentyneiden yhteisöjen monimuotoisuus lisääntyy." (s. 28)

- Tavoite on hyvä ja kannatettava mutta liian epämääräinen. On määriteltävä, mitä kantoja ja yhteisöjä tarkoitetaan. Lisäksi on määriteltävä, miten mitataan, että yhteisöjen monimuotoisuus lisääntyy. On epäselvää, tarkoitetaanko tässä myös ei-uhanalaisia taantuneita kantoja.

"T2.2 Kasvavien tai vakaina pysyvien kantojen nykyinen runsaus ja yhteisöjen monimuotoisuus säilyy." (s. 28)

- Tämä tavoite on epämääräinen; on epäselvää mitä tämä tavoite käytännössä tuo lisää verrattuna muihin T1- ja T2-ryhmän tavoitteisiin, jotka selkeästi liittyvät uhanalaisuuteen. Suojelun ja ennallistamisen painopisteen tulee olla ihmisen toiminnan takia taantuneissa ja uhanalaistuneissa lajeissa ja luontotyypeissä.

3.3.3 Elinympäristöjen laadun parantaminen

"Mikäli soita välttämättömistä syistä muutetaan, tulee muutos kompensoida täysimääräisesti ennallistamalla soita toisaalla." (s. 29)

- Kompensoinnissa on otettava huomioon myös valuma-alue, jolla suo muutetaan ja valuma-alueella sijaitsevien vesistöjen tila sekä vesistöluontotyyppien mahdollinen uhanalaisuus.

Itämeren tilan tavoitteiden suhteen taustoittavassa tekstissä puhutaan merenhoidon toimenpideohjelman ympäristötavoitteista (s. 30), mutta luetellut Itämeren tilan tavoitteet ovat suoraan meristrategiapuitedirektiivin laadullisten kuvaajien listalta. Suomen merenhoidon toimenpideohjelmassa ympäristötavoitteita on enemmän (8 ylätavoitetta ja useita alatavoitteita). Tekstissä tulisi selkeyttää, mihin tavoitteisiin viitataan.

Maatalousympäristöjen tilan tavoitteiden suhteen: *"Maatalousympäristöjen lajien kannankehitys on riippuvaista erityisesti avoimen ympäristön säilymisestä ja maatalousmaan maisemarakenteesta, perinnebiotooppien hoidosta, karjan laiduntamisesta ja karjatilojen lukumäärästä sekä käytännön viljelytöistä."* (s. 30)

- Tähän on tärkeää lisätä **puoliavoimen ympäristön säilyminen**. Perinnebiotoopeista tällaisia puoliavoimia ympäristöjä ovat erilaiset hakamaat, lehdesniityt ja metsälaitumet. Myös metsien ja peltojen välisissä reunavyöhykkeissä on maatalousmaisemassa paljon luonnonhoidollista potentiaalia; nykyisin reunavyöhyke on useimmiten liian jyrkkä, jolloin niittymäistä kasvillisuutta on vyöhykkeessä vähän.
- On tärkeää huomioida, että myös niin sanotulla tavanomaisella maatalousmaalla tehtävillä toimilla on iso merkitys ja tässä CAP:in -toimilla iso rooli. Muun muassa pientareet, suojakaistat, erilaiset luonnonhoitopellot ja peltometsäviljelyn mahdollistaminen ovat tärkeitä asioita. Lisäksi esimerkiksi luonnonhoitopelloista on selvästi enemmän hyötyä, kun ne sijaitsevat samalla loholla useita vuosia (ei vain yhdestä kahteen vuoteen). Näiden osalta on jälleen parantamiseen varaa vuonna 2027 päättyvän, nyt alkaneen CAP-kauden jälkeen.
- Laidunnuksessa luonnon monimuotoisuuden kannalta hyödyllisintä on luonnonlaidunnus, jota tulee kaikin keinoin tukea. Laidunnuksen järjestäminen on usein hankalinta pienillä ja etäällä tilakeskuksista sijaitsevilla alueilla, mm. aitaus- ja siirtokustannusten ja mahdollisten petoeläinongelmien vuoksi.
- Näiden kolmen kohdan pohjalta WWF esittää, että tavoite muokataan muotoon: "Maatalousympäristöjen lajien kannankehitys on riippuvaista erityisesti avoimen ja **puoliavoimen** ympäristön säilymisestä ja maatalousmaan maisemarakenteesta, perinnebiotooppien hoidosta, karjan laiduntamisesta – etenkin luonnonlaidunnuksesta - ja karjatilojen lukumäärästä sekä käytännön viljelytöistä. Yhteisen maatalouspolitiikan ja sen alla Suomen ratkaisujen kunnianhimo on suuri rooli maatalousluonnon monimuotoisuuden ylläpidossa ja lisäämisessä."

"T3 Talouskäytön piirissä olevia (suojelemattomia) elinympäristöjä tulee käsitellä, hoitaa ja käyttää siten, että niiden lajistolle tärkeät keskeiset rakennepiirteet vahvistuvat selkeästi vuoteen 2030 mennessä." (s. 32)

- Lisättävä sanat "ja luontotyypeille": "...niiden lajistolle **ja luontotyypeille** tärkeät keskeiset rakennepiirteet vahvistuvat."

"T3.1.1 Talousmetsien kuolleen puun keskitilavuus nostetaan 7,5 kuutiioon hehtaarilla vuoteen 2030 ja 10 kuutiioon hehtaarilla vuoteen 2035 mennessä." (s. 32)

- Kuutiomääräinen tavoite tulisi olla vähintään **10 kuutiota hehtaarilla**. Tieteellisen tutkimustiedon mukaan lahopuumäärän tulisi olla vähintään 20 kuutiota hehtaarilla, jotta metsässä esiintyisi uhanalaisia lajeja. Lahopuun laadusta on tärkeää saada mukaan kirjaus, sillä lahopuun määrä on vain yksi huomioitava mittari lahopuulajistolle tärkeistä ominaisuuksista. Metsiin kohdistuvat häiriöt tulevat lisääntymään ilmastokriisin edetessä ja paine metsän hakkuille entistä nuorempana kasvaa. Suomalaisten tietämys lahopuun merkityksestä metsälajistolle on vähäistä niin metsäalan ammattilaisten, metsänomistajien kuin muidenkin kansalaisten keskuudessa. On arvioitu, että esim. kirjanpainajien kannat tulevat runsastumaan ja on tärkeää, että ymmärretään, minkälaista resurssia tämä laji käyttää. Kuollut puu ei ole uhka kirjanpainaja esiintymien runsastumiselle. Tästä on tärkeää lisätä viestintää kaikilla tasoilla. Samalla on hyvä kertoa siitä, että eri lahottajalajit elävät erilaisella lahopuuresursilla.

"T3.1.2 Talousmetsien kookkaiden ja vanhojen puiden määrää, niiden hehtaarikohtaisena kappalemääränä mitattuna, kasvatetaan tasaisesti strategiakauden aikana." (s. 32)

- Määrällinen tavoite puuttuu. **Tavoitteeksi tulee asettaa 4-8 kpl halkaisijaltaan ≥ 40 cm kookasta puuta per hehtaari vuoteen 2035 mennessä.** Toimeenpanoa varten on tärkeää saada Luonnonvarakeskukselta VMI-aineistoon perustuva analyysi, josta ilmenee Suomen puuston kasvun potentiaali. Tämä tieto auttaa kohdentamaan puuston säästämistä tavoitteellisesti. Säästöpuuta tulee jättää riittävästi ja arvokkaista elinympäristöistä ei tule tehdä poimintahakkuita. Talousmetsien METSO-kriteerit täyttävät metsät tulee siirtää pois hakkuiden piiristä, sillä olemassa oleva jo nyt kookas puusto sijaitsee pääosin tällaisissa metsissä.

WWF pitää tavoitetta *"T3.1.3 Talousmetsien luonnonhoidollista kulutusta lisätään niin, että talousmetsien ja suojelualueiden yhteenlaskettu palo- ja kulotusalueiden määrä on keskimäärin 2500 hehtaaria vuodessa."* (s. 32) hyvänä mitattavana tavoitteena.

"T3.3 Suomen merenhoidon suunnitelmassa esitetyt tavoitteet luonnon monimuotoisuuden ylläpidon, vieraslajien torjunnan, meren ravintoverkkojen toiminnan varmistamisen ja rehevöitymisen estämisen osalta saavutetaan." (s. 32)

- Tavoite tulee muuttaa muotoon: **"Suomen merenhoidon toimenpideohjelma toteutetaan täysimääräisesti ja meren hyvän tila saavutetaan vuoteen 2027 mennessä"**, samoin kuin tehdään tavoitteessa T3.4 sisävesien osalta. Merenhoidon toimenpideohjelmissa on monta tärkeää laajempaa yhteiskuntaa koskevaa toimenpidettä, jotka toteutuessaan tukevat monimuotoisuuden suojelemista ja lajien ja luontotyyppien elpymistä. Merenhoidon toimenpideohjelma kokonaisuudessaan tähtää meren hyvään tilaan, joka taas tukee monimuotoisuutta.

"T3.4 Sisävesien vähintään hyvä ekologinen tila saavutetaan ja tilan heikkeneminen estetään." (s. 32)

- Tämä on kiitettävä, erinomainen tavoite, mutta on tärkeää, että myös erinomaisessa tilassa olevien vesistöjen tila ei heikkene.

”T3.5.1 Suomi edistää EU:n biodiversiteettistrategian sekä Pellolta pöytään – strategian mukaista tavoitetta puolittaa torjunta-aineiden käyttö ja riskit sekä ravinnehävikki vuoteen 2030 mennessä, sekä puolittaa haitallisimpien torjunta-aineiden käyttömäärät.”

- T3.5 ja sen alatavoitteet ovat hyviä tavoitteita.
- Tähän tavoitteeseen tulee lisätä myös EU:n biodiversiteettistrategian tavoite “Ensure that at least 10% of agricultural area is under high-biodiversity landscape features.” Nykyisessä strategialuonnoksessa tavoite näkyy tekstissä, muttei varsinaisissa tavoitteissa. Tekstissä tavoite on seuraavasti: “EU:n biodiversiteettistrategian ja Pellolta pöytään - strategian tavoitteiden mukaan **vuoteen 2030 mennessä luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä maisemapiirteitä tulee olla vähintään 10 prosentilla maatalousmaasta**. Suomi sitoutuu tavoitteeseen kansallisesti” (s. 30). **Tämä tavoite tulisi lisätä myös osaksi strategian varsinaisia tavoitteita (T1-22).**
- Lisäksi ehdotamme, että strategiitekstiin lisätään tavoitteen toteutuksen keskeisiä konkreettisia keinoja, esim. viljelykasvien monimuotoisuuden lisääminen, palkokasvien tuotannon edistäminen sekä luonnonlaidunlihan tuotannon edistäminen, monimuotoisten nurmiympäristöjen lisääminen sekä niiden sivuvirtojen hyödyntämisen lisääminen rehuna.

”T3.5.3 Laiduntaminen lisääntyy.” (s. 32)

- Tavoitteeseen täytyy lisätä **niittohoidon lisääntyminen**. Niittohoito on tärkeä vaihtoehto etenkin pienillä ja/tai etäällä tilakeskuksista sijaitsevilla kohteilla, joille laidunnusta on vaikeaa järjestää. Niittohoidolla on paikkansa myös mm. erilaisten muinaismuistojen yhteydessä sijaitsevilla perinnebiotoopeilla. Lisäksi laidunnus ja niitto vaikuttavat perinnebiotooppien lajistoon eri tavoin, ja siksi molempia tarvitaan.
- **Laiduntamisen lisääntymiselle tarvitaan määrällinen reilu tavoite, jossa on huomio myös maantieteelliseen jakaumaan** eli laidunnusta joka puolella Suomea - erityisesti luonnonlaitumilla.

”T3.6 Elinkeinoihin liittyvät maankäyttömuodot eivät saa heikentää tunturiluonnon tilaa ja tunturiluonnon ekologisen toiminnallisuuden täytyy säilyä. Porotalous tukee tunturiluonnon säilymistä, tunturikoivikoiden määrä ei vähene, tuntureiden arvokkaat lajistokeskittymät säilyvät ja tuntureiden jäkälälaitumien kunto paranee selvästi nykyisestä.” (s. 33)

- Tavoite on erittäin tärkeä, sillä porojen liian voimakas laidunpaine on ilmastomuutoksen ohella toinen keskeinen tunturiluontotyyppien uhanalaisuuden syy, ja lisäksi näistä kahdesta suuresta uhkatekijästä se, johon voidaan kansallisin päätöksin puuttua. WWF ehdottaa tavoitteen muotoilun täsmentämistä seuraavasti: "Porotalous tukee tunturiluonnon säilymistä ja porojen laidunpaine mitoitetaan niin, että tunturikoivikoiden määrä ei vähene eikä tunturiluontotyyppien tila heikkene, tuntureiden arvokkaat lajistokeskittymät säilyvät ja tuntureiden jäkälälaitumien kunto paranee selvästi nykyisestä."

3.3.4 Ekosysteemien toiminnan turvaaminen ja parantaminen

WWF pitää erittäin hyvänä strategian kohtaa *”Soiden potentiaalia ravinteiden sidonnassa tulee hyödyntää huomattavasti nykyistä enemmän muun muassa valuma-aluekohtaisen suunnittelun avulla sekä johtamalla ympäröivien alueiden kuivatusvesiä ojitamattomille ja ennallistetuille soille.”*

"Itämeren luontaisten ekosysteemiprosessien toiminnan tulee parantua ja mereen kohdistuvien käyttöpaineiden vaikutusten vähentyä." (s. 34)

- Tämän tavoitteen osalta on vielä paljon tarvetta tutkimukselle esim. Itämeren hiilinielujen osalta, ja tämä pitäisi huomioida luvussa kohdassa 3.5.7 (luonnon monimuotoisuuden tilan seuranta, arviointi ja tutkimus). Tässä luvussa tulisi tarkemmin eritellä mitä tutkimus- ja tietotarpeita eri elinympäristöjen osalta on, ja miten nämä tietoaukot on tarkoitus korjata.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

3.4.1 Suojelu

"Suomen maa- ja sisävesien pinta-alasta on suojeltu noin 13 prosenttia ja merialueista noin 12 prosenttia." (s. 37)

- Myöhemmissä kohdissa tekstiä (s. 39 ja s. 45) sanotaan, että merten osalta on suojeltu 11 %, nämä luvut pitää yhdenmukaistaa.

"Tiukasti suojelluilla alueilla ei sallita luonnon tilaa heikentävää ihmistoimintaa." (s. 37)

- Tässä tulee avata vähän tarkemmin, mitä suojelun eri tasoilla tarkoitetaan, ja esitellä esimerkiksi taulukkomuodossa mihin IUCN:n suojelualuekategoriaan Suomen eri suojelualueet kuuluvat.

"Suojelua tarvitaan paitsi sisävesillä, myös niiden rantavyöhykkeillä ja lähivaluma-alueilla." (s. 39)

- Uhanalaisten sisävesiluontotyyppien suojelu vaatii erityisesti hajakuormituksen vähentämistä ja uhanalaisten luontotyyppien huomioimista muussa maankäytössä. Uhanalaisten sisävesiluontotyyppien suojelu vaatii hajakuormituksen enimmäismäärien arviointia ja siksi laajempaa valuma-alue-tarkastelua kuin vain lähivaluma-alueita.

"Sekä Itämeren että sisävesien tila riippuu ensisijaisesti niiden valuma-alueiden maan- käytöstä. Siksi laajojen vesialueiden suojelu ei yksin ole kustannustehokasta ilman valuma-alueilta tulevien paineiden vähentämistä. Suojelun tukialueiden verkostoa voidaan kehittää myös valuma-aluekohtaisesti, jolloin niillä voitaisiin tavoitella myös Itä- meren rannikkovesien ja sisävesien tilan parantamista." (s. 40)

- Valuma-alueelta tulevien paineiden huomioiminen on hyvin tärkeää ja saa WWF:ltä kiitosta. Erityisen tärkeää on valuma-alueelta tulevien paineiden vähentäminen alueilla, joilla toimenpiteillä on vaikutusta uhanalaisiin lajeihin tai luontotyypeihin vedenlaadun paranemisen kautta. Tämä valuma-alueenäkökulma tulee sitoa esitettyihin toimenpiteisiin paljon vahvemmin kuin miten se on tällä hetkellä esitetty. Lisäksi Itämeren osalta suojelua tukevien alueiden tunnistamisessa tulee soveltaa HELCOMin yhteistä ymmärrystä (HELCOM common understanding of OECMs), jota sovelletaan Suomen meri- ja rannikkoalueilla

"T7: Suojelupinta-alan tulee kasvaa 30 prosenttiin Suomen maa-alueiden sekä merialueiden pinta-alasta vuoteen 2030 mennessä." (s. 40)

- Prosenttitavoitteen lisäksi tulee lisätä mitattava tavoite suojelun edustavuudesta luonnonmaantieteellisesti. Luontokatoa ei Suomessa pystytä pysäyttämään, jos suojelupinta-ala painottuu voimakkaasti pohjoiseen.
- **Strategialuonnoksesta puuttuu EU:n biodiversiteettistrategian mukainen tavoite suojella 10 % tiukasti sekä maa-alueista että merialueista.** Tähän tavoitteeseen sitoutuminen on kerrottu tekstissä seuraavasti: "EU:n yhteisen tavoitteen mukaisesti Suomessakin sitoudutaan siihen, että vähintään 10 % maa- ja merialueista on tiukasti suojeltua" (s. 37). Prosentuaalinen tavoite on asetettu luonnoksessa vain metsämaille.

Tämä tulee täydentää virallisten tavoitteiden tasolla niin että on tasan linjassa EU:n biodiversiteettistrategian kanssa. Eli tavoitteeseen T7 tulee tarkentaa "Suojelupinta-alan tulee kasvaa 30 prosenttiin Suomen maa-alueiden sekä merialueiden pinta-alasta vuoteen 2030 mennessä. Tästä vähintään 10 % on oltava tiukan suojelun piirissä."

- Itämerelle pitää muotoilla oma tavoite, jolla täytetään vaje tiukan suojelun nykytasosta (1 %) EU:n biodiversiteettistrategian mukaiseen 10 prosenttiin.
- Kuten strategiassa on tunnistettu "kaikki tiukasti suojelluiksi katsotut alueet eivät todellisuudessa ole turvanneet luonnon tilaa heikentävältä ihmistoiminnalta" (s. 74). Luonnoksessa todetaan, että toimintaohjelman perusteella tulee arvioida sitä, kuinka todennäköisesti tilanne tulee korjaantumaan. Tässä strategiassa tulee myös pystyä kuvaamaan kyseiset luontotyypit ja syyt sille, miksi tilanne on tällainen. Lisäksi tulee kirjata tavoite, että tilanteen korjaamiseen työstetään tarvittavat toimet.

"T7.1 Suojelualueiden kytkeytyvyyttä parannetaan." (s. 40)

- Tätä tavoitetta tulee tarkentaa. EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteissa on mukana kytkeytyneisyyden tavoite seuraavasti: "Create and integrate ecological corridors as part of a Trans-European Nature Network to prevent genetic isolation, allow for species migration and to maintain and enhance healthy ecosystems." Kansallisen strategian tavoitteeseen T7.1 tulee tämän mukaisesti lisätä tarkennus kytkeytyneisyydestä, esimerkiksi näin: "...perustamalla ekologisia käytäviä, joilla ehkäistään geneettistä eristyneisyyttä, helpotetaan lajien muuttoliikettä sekä ylläpidetään ja kehitetään terveitä ekosysteemejä".

"Suomessa kytkeytyvyyden parantamisen ja turvaamisen keskeisimmät keinot löytyvät alueiden käytön suunnittelusta. Hyvällä suunnittelulla voidaan välttää elinympäristöjen pirstoutuminen ja turvata edellytykset niiden kytkeytyvyyden säilymiselle ja lisäämiselle myös alueita käytettäessä." (s. 37)

- Tämä on hyvä huomio, ja tämän tulee konkretisoitua myös toimintaohjelmassa. Ekosysteemien kytkeytyneisyyttä edistävää ja ylläpitävää suunnittelua tulee pyrkiä tulevassa toimintaohjelmassa lisäämään koulutuksen, viestinnän ja muun ohjauksen sekä yhteistyön avulla erityisesti kunta- ja maakuntatasolla. Lisäksi täytyy huomioida, että tietotaito luonnon monimuotoisuutta tukevista ympäristöistä ja niiden hyödyistä on riittävää, jotta paikallisessa ja alueellisessa päätöksenteossa olisi kykyä ja osaamista huomioida ekologisen seikat riittävästi suunnittelua ohjaavien sosioekonomisten seikkojen rinnalla.

"T7.2 Suojelualueita hoidetaan kustannusvaikuttavasti ja hoidon vaikuttavuutta seurataan." (s. 41)

- Tähän kohtaan esitämme lisättäväksi maininnan suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmista: "Suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat turvaavat suojeltavia lajeja ja luontotyyppjejä, suojelualueita hoidetaan kustannusvaikuttavasti, ja niiden rahoitus turvataan."

"T7.3 Metsät: Kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät suojellaan tiukasti vuoteen 2030 mennessä." (s. 41)

- Tähän pitää lisätä, että **valtionmailla tulee asettaa välittömästi hakkuukieltoon sellaiset metsät, jotka täyttävät METSO-ohjelman I- ja II-luokan kriteerit**. Muuten on vaarana, että hävitetään vanhoja ja luonnontilaisia metsiä, jotka kaikki tulee EU:n biodiversiteettistrategian mukaan suojella tiukasti. Näiden metsien ympärille on tärkeää rajata riittävän leveät suojavyöhykkeet.

"T7.4 Metsät: Metsämaan metsien tiukasti suojeltu pinta-ala on vuonna 2035 vähintään kymmenen prosenttia koko maan tasolla tarkasteltuna. Etelä- ja Keski-Suomen metsien suojelualueverkkoa täydennetään kohdentamalla suojelua erityisesti lajistoltaan ja luontotyypeiltään monipuolisimmille sekä puutteellisesti suojelluille alueille." (s. 41)

- Prosentuaalisen tavoitteen lisäksi **on erittäin tärkeää toteuttaa suojelua maantieteellisesti kattavasti**. Luontopaneeli on esittänyt hehtaaritavoitteet kullekin maakunnalle, mikä on yksi hyvä lähtökohta tämän asettamiselle

"Suojellun metsämaan pinta-alan tulee olla vuonna 2035 vähintään kymmenen prosenttia koko maan tasolla tarkasteltuna." (s. 38)

- Tavoitteen T7.4 mukaisesti (s. 41) tähänkin tulee lisätä tarkennus, että tavoite koskee **tiukan suojelun** osuutta. **"Tiukasti** suojellun metsämaan pinta-alan tulee olla vuonna 2035 vähintään 10 prosenttia koko maan tasolla tarkasteltuna".

"T7.6 Itämeri: Lisäsuojelua kohdennetaan erityisesti kansallisesti uhanalaisiin, luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien toiminnallisuuden kannalta tärkeisiin lajeihin ja luontotyypeihin." (s. 41)

- Tähän pitää lisätä selkeä numeraalinen tavoite **30 % meren pinta-alasta suojellaan vuoteen 2030 mennessä**. Lisäksi HELCOMin punaisen listan lajit ja luontotyypit on otettava huomioon, ja tehtävä rajat ylittävää yhteistyötä suojelualueita suunniteltaessa. **Jos strategian puuttuvaan 10 % tiukan suojelun tavoitteeseen ei muussa kohdassa puututa, tähän kohtaan tulee lisätä tiukan suojelun tavoite.**

"T7.7 Sisävedet ja rannat: Suojellaan erityisesti Etelä-Suomen uhanalaisimpia järvi-, lampi- ja virtavesityyppejä, mukaan lukien pienvedet ja uhanalaisten lajien esiintymät. Suojelua lisätään myös sisävesien rantavyöhykkeillä ja lähivaluma-alueilla." (s. 41)

- Vesilakiin tulee viedä purojen suojelua edistävät lisäykset, jotka jäivät uudistetun luonnonsuojelulain eduskuntakäsittelyn yhteydessä pois. Vesilaki tulisi päivittää sisältämään uhanalaiset vesiluontotyypit. Suojelun lisääminen uhanalaisten vesiluontotyyppien lähivaluma-alueilla on tärkeää, mutta toimenpiteitä täytyy tehdä myös valuma-alueilla laajemmin.

"T7.12 Tunturit: Parannetaan suojelualueiden tilaa ja estetään luontotyyppien lisäheikentyminen erityisesti porotalouden kestävyden kautta." (s. 41)

- Tavoitteeksi on asetettava uhanalaisten tunturiluontotyyppien tilan paraneminen eikä pelkästään lisäheikentymisen estäminen. WWF esittää tavoitteen muuttamista muotoon **"Parannetaan suojelualueiden tilaa ja käännetään uhanalaisten tunturiluontotyyppien tilanne paranevaksi erityisesti porotalouden kestävyden kautta."**

"Uusia alueita valittaessa tai olemassa olevia alueita laajennettaessa tulisi huomioida erityisesti kansalliset uhanalaiset, luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien toiminnallisuuden kannalta tärkeät lajit ja luontotyypit." (s. 39)

- Suunnittelussa pitää huomioida myös rajat ylittävä yhteistyö ja mahdollistaa rajat ylittävien "sinisten käytävien" muodostaminen.

"Haasteita tuo etenkin laajojen suojelualueiden perustaminen rannanläheisille matalille alueille ja niiden yksityisten maa- ja vesialueiden omistajien suuri lukumäärä." (s. 39)

- Tälle kirjaukselle pitää löytää ratkaisu, sillä haasteiden esille tuominen ei itsessään ratkaise ongelmaa. Ehdottaisimme tavoitteeksi esimerkiksi METSO-ohjelmaa vastaavan järjestelmän luomista merialueille, jolla edistettäisiin suojelua yksityisillä vesialueilla.

3.4.2 Ennallistaminen ja hoito

"Vesielinympäristöjen hoito ja ennallistaminen koskee erityisesti vesien laadun parantamista, jolloin keskeisiä ovat laajat valuma-aluekohtaiset toimenpiteet. Itämeren ja vesien tilan parantamiseksi tulee toimeenpanna vesien- ja merenhoidon toimenpide- ohjelmien 2022–27 toimenpiteet. Myös muut Itämereen kohdistuvat paineet tulee huomioida mm. merenhoidon toimenpideohjelman mukaisesti." (s. 42)

- WWF katsoo, että tämä on kiitettävä tavoite. Toimenpideohjelmien täysimääräinen toteuttaminen vaatii maanomistajien innostusta vapaaehtoisia vesiensuojelumenetelmiä kohtaan ja näiden toimenpiteiden merkittävää tukemista.

"T.8.4 Itämeri: Laajoja valuma-aluekohtaisia toimenpiteitä toimeenpannaan vesien laadun parantamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Merenhoidon toimenpideohjelmassa tunnistettuja paineita vähennetään ja ennallistamistoimien kehittämistä sekä toimeenpanoa jatketaan." (s. 43–44)

- Tavoitevuosi pitää olla 2027 vesi- ja merenhoidon tavoitevuosien mukaisesti
- Toimenpiteet tulee kohdentaa erityisesti alueille, joissa ne vaikuttavat positiivisesti olemassa olevien tai suunniteltujen suojelualueiden vedenlaatuun, ja tärkeisiin suojelualueiden ulkopuolella sijaitseviin lajien ja luontotyyppien esiintymiin, jotka ovat riippuvaisia hyvästä vedenlaadusta. Suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat tulee päivittää niin, että vedenalaiseen luontoon kohdennettuja paineita vähennetään. Lisäksi tulee toteuttaa tiukan suojelun tavoite 10 %, joka itsessään toimii passiivisena ennallistamisen keinona.
- Tällaiset ohjelmat tulee aloittaa välittömästi, minkä vuoksi Vesienhoidon tehostamisohjelman määrärahojen jatkuvuus ja merkittävä kasvattaminen on hyvin tärkeää. Tämän lisäksi maatalouden ympäristökorvausjärjestelmän vesienhallintaa tukevien toimenpiteiden täysimääräinen hyödyntäminen on varmistettava.

"T8.5 Sisävedet ja rannat: Laajoja valuma-aluekohtaisia toimenpiteitä toimeenpannaan vesien laadun parantamiseksi vuoteen 2030 mennessä ja erityistä huomiota kiinnitetään hyvää huonommassa ekologisessa tilassa oleviin vesimuodostumiin sekä lajistoltaan ja luontotyypeiltään uhanalaisiksi arvioituihin sisävesimuodostumiin sekä avoimiin umpeen kasvaviin rantaluontotyyppeihin. Tulvaisia luontotyyppisiä palautetaan vesistöjen varsille ja virtavesiekosysteemejä ennallistetaan vesienhoitosuunnitelmissa tunnistetuissa kohteissa." (s. 44)

- Tämä on hyvin kannatettavaa, mutta kuten myös Itämeren osalta myös tämä tulee aloittaa jo reilusti aiemmin vesipuitedirektiivin määräajan 2027 lähestyessä.

"Lisäksi kunnostetaan ja hoidetaan 200 lintudirektiivin mukaista erityistä suojelualueita (SPA-alueet) ja muita arvokkaita suojelualueverkoston lintuvesikohteita sekä perustetaan tai kunnostetaan 500 uutta lintukosteikkaa suojelualueverkoston ulkopuolelle vuoteen 2030 mennessä. Kohteilla tehdään muun muassa rantaniittyjen ja vesistöjen kunnostusta, vieraspeto- pyyntiä, lintuyhteisöjen palauttamista ja hoitokalastusta. Toimenpiteiden mittakaava tulee vähintään kaksinkertaistaa vuoteen 2035 mennessä ja toimintaa laajentaa myös uusien lintukosteikkojen perustamiseen käytöstä poistuvilla turvetuotantoalueilla ja suopelloille." (s. 43)

- WWF katsoo, että HELMI-ohjelma on ennallistamisen kannalta hyvin tärkeä ja sen jatkuvuus turvattava. Sisävesien ja Itämeren tilan parantaminen vaatii kuitenkin paljon lisää

toimijoita, jolloin myös muut rahoituslähteiden kuten Vesiensuojelun tehostamisohjelman ja NOUSU-ohjelman jatkuvuus on keskeistä.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

3.5.1 Luonnonvarojen hyödyntäminen, maankäyttö ja rakentaminen

”Vuonna 2015 arvioitiin, että elinympäristöjen tila on heikentynyt Suomessa keskimäärin noin 60 % verrattuna luonnontilaan. Laskelmassa ei ollut mukana kaupunkiympäristöjä, sisävesiä eikä rannikkovesien ulkopuolisia merialueita.” (s. 45)

- WWF katsoo, että tulevaisuudessa arvioissa laskelmaan täytyy saada mukaan puuttuvat alueet.

T9. Luonnon tilaan suoraan vaikuttava taloudellinen toiminta, kuten maankäyttö, rakentaminen ja luonnonvaratalous, on resurssitehokasta ja ylläpitää sekä parantaa aktiivisesti luonnon monimuotoisuutta.” (s. 46)

- Edellisen BD-strategian arviointi toteaa, että kasvaneet luonnonvarojen käytön paineet, muun muassa maa- ja metsätaloudessa ja rakentamisessa, ovat monimuotoisuuden kannalta merkityksellisimpiä paineita. Nykyinen tavoitemuotoilu ei millään merkityksellisellä tavalla puutu tähän. Muotoilun tulisi huomioida luonnon tilaan suoraan vaikuttavan taloudellisen toiminnan, kuten maankäytön, rakentamisen ja luonnonvaratalouden **pinta-alojen rajoittamisen ja pienentämisen sekä siellä missä kyseistä toimintaa toteutetaan, huomattavasti nykyistä paremman luonnon huomioimisen**. Tämä käytännössä tarkoittaa resurssien jättämistä luonnolle
- Tavoite alakohtineen on tervetullut, mutta vaatii tarkennusta ja vastuunmäärittelyä.

Strategiaan pitää lisätä K-M GBF:n mukaisesti tavoite jossa 1) ruokahävikin puolittaminen ja 2) rohkaistaan kuluttajia tekemään kestäviä kulutusvalintoja, erityisesti ruoka.

3.5.3 Riskit luonnon monimuotoisuudelle

”T13.5 Osallistutaan EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteeseen lopettaa kemiallisten torjunta-aineiden käyttö EU:n kaupunkien viheralueilla ja muilla herkillä alueilla kokonaan.” (s. 51)

- muotoilun tulisi olla: **”Toteutetaan EU:n biodiversiteettistrategian tavoite Suomen osalta ..”**

3.5.4 Julkishallinnon ohjaus

WWF painottaa tämän kohdan tärkeyttä: *”Erityisen tärkeää on päivittää tietopohja luonnon monimuotoisuudelle haitallisista julkisista tuista ja selvityksen pohjalta uudelleenohjata tai karsia tukia siten, että uudistukset edistävät kestävyysmurrosta.”*

Ympäristölle haitallisista tuista pitää kirjata strategiaan K-M GBF:n mukaisesti erillinen nimenomainen määrällinen, vuoteen 2025 aikataulutettu tavoite haitallisten tukien systemaattiselle alasajolle ja uudelleensuuntaamiselle.

”T14.8 Valmistellaan ja otetaan käyttöön luontoa koskeva puitelaki.” (s. 54)

- WWF kiittää tästä tavoitteesta. Riittävän sitova puitelaki voi olla hyvin keskeinen työkalu ylihallituskautisen jatkuvuuden tukemisessa.

3.5.5 Osallistuminen luontoa koskevaan päätöksentekoon

"Yhteistyötä esimerkiksi alueidenkäytössä tulee tiivistää hallinnon ja luonnon monimuotoisuuteen suoraan vaikuttavien toimijoiden, kuten maanomistajien ja elinkeinoelämän, kanssa." (s. 55)

- Tiiviimpi yhteistyö alueidenkäytössä saa WWF:ltä kannatusta. ELY-keskuksilla voisi olla paljon nykyistä suurempi rooli yhteistyön edistämiseksi. Tämä tulee kuitenkin vaatimaan paljon nykyistä suurempia resursseja koordinoituihin

"T15.1 Luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavaa politiikkaa laaditaan ja toteutetaan ylisukupolvinen oikeudenmukaisuus huomioiden ja eri toimijaryhmät osallistaen. Eri toimijaryhmien kyvyt ja mahdollisuudet osallistua sekä toimien hyväksyttävyyden eri toimijaryhmien kannalta huomioidaan. Erityisesti lasten, nuorten ja saamelaisten vaikutus -mahdollisuudet ovat parantuneet. Lisäksi kehitysyhteistyössä naisten ja tyttöjen vaikutusmahdollisuudet ovat parantuneet." (s. 56)

- Ehdotamme, että tätä tavoitetta tarkennetaan seuraavasti: "Erityisesti lasten, nuorten ja saamelaisten kuulluksi tuleminen käytännöt ovat parantuneet ja heille mahdollisia vaikuttamisen kanavia (paikallisella ja valtakunnallisella tasolla) on lisätty." Tämä tekisi vaikutusmahdollisuuksien parantamisen tavoitteesta konkreettisemmän ja mitattavamman.

3.5.6 Yksityinen ja julkinen rahoitus

"Pitkäjänteinen, ennakoitava ja kustannusvaikuttavasti kohdennettu rahoitus sekä julkisista että yksityisistä lähteistä on edellytys tehokkaille toimille luontokadon pysäyttämiseksi." (s. 56)

- **Erittäin tärkeää on taata monimuotoisuuden parantamiseen tähtävien ohjelmien (HELMI, Vesiensuojelun tehostamisohjelma ja NOUSU) jatkuvuus ja määrärahojen kasvattaminen.** Kuten strategiassa on aiemmin mainittu, työ vaatii hyvin paljon toimijoita. Tällaisten ohjelmien avulla konkreettisten toimenpiteiden lisääminen voidaan taata.

"Jotta julkisia varoja voidaan käyttää kustannusvaikuttavasti, on olennaista, että politiikkatoimissa ja rahoituksen suuntaamisessa läpi hallinnon sektorien huomioidaan luonnon monimuotoisuus ja luontovaikutukset johdonmukaisella tavalla. Tässä olennaisia tekijöitä ovat myös EU:n yhteisen rahoituksen, kuten maataloustukien ohjaaminen aikaisempaa tehokkaammin tukemaan luonnon monimuotoisuuden kannalta myönteisiä toimia." (s. 56–57)

- Tavoitteena pitäisi olla, että kolmasosa maataloustuista tulevaisuudessa ohjataan ympäristöä hyödyttäviin toimiin.

"Luontopaneeli on arvioinut, että luonnonsuojelun riittävä resursointi olisi 0,5–1 % bruttokansantuotteesta." (s. 58)

- Luonnonsuojelun riittävä resursointi on perusedellytys tämän monimuotoisuusstrategian, ja usean sitä tukevan toimenpideohjelman, täysimääräiselle toimeenpanolle. Tästä syystä katsomme, että **strategian yhdeksi selkeäksi tavoitteeksi tulee asettaa, että 1% bruttokansantuotteesta käytetään luonnonsuojeluun ja ennallistamiseen.** Tämän mainitseminen taustatekstissä ei riitä.

"Panostukset luonnonsuojelun toimenpiteisiin, luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien paineiden vähentämiseen ja kestävyysmurroksen edistämiseen tuottavat pitkällä tähtäimellä aikaan myönteisiä vaikutuksia esimerkiksi ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin, yhteiskunnan ja ekosysteemien sopeutumisiin

ja palautumiskykyyn sekä siten myös taloudellisen toiminnan edellytyksiin ja julkiseen talouteen.” (s. 58–59)

- Luonto on myös talouden perusta. Ilman kestävyysmurrosta ei ole tulevaisuuskestävää taloutta
- Luontoon panostamalla luodaan luontoarvojen lisäksi mm. ennallistamistaloutta, ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumiskykyä, hiilinieluja, terveyttä ja virkistystä
- Tietyt ennallistamistoimet tuovat myös lyhyellä aikavälillä positiivisia talousvaikutuksia esim. patojen purkaminen, soiden ennallistaminen ja kosteikkorakentaminen.

3.5.7 Luonnon monimuotoisuuden tilan seuranta, arviointi ja tutkimus

”T17.1 Luonnon monimuotoisuuden pitkäaikaiskehityksen seuranta ja seurantojen jatkuvuus on turvattu. Seurantoja on laajennettu ja järjestelmällistetty niin, että niiden perusteella voidaan muodostaa kattava kuva Suomen luonnon tilan kehityksestä.” (s. 61)

- Lisäys tähän tavoitteeseen (tai ihan erillinen tavoite), että **laaditaan tarkemmat elinympäristötyyppikohtaiset suunnitelmat** (esim. Itämeren osalta oma) tietoaaukkojen täyttämiseksi. Meren osalta tavoitteena voisi myös ihan konkreettisesti olla jatkaa paikallisten EMMA-alueiden, eli ekologisesti tai biologisesti merkittävien vedenaisten meriluontoalueiden selvittämistä paikallistasolla, kuten esimerkiksi Helsingissä PEMMA-selvityksen avulla on tehty. Tämän tason selvityksiä tarvitaan koko rannikolla. Lisäksi selvityksiin tulisi liittää suunnitelmat siitä mitä toimenpiteitä näiden alueiden suojelemiseksi ollaan toteuttamassa.

3.5.8 Tietoisuus ja luonto-osaaminen

”T18.1 Koululaisten ja opiskelijoiden luonto-osaaminen, erityisesti ymmärrys luonnon monimuotoisuudesta, luontokadosta ja yhteyksistä muihin kestävyysshaasteisiin on kasvanut.” (s. 63)

- Vihreässä siirtymässä erityisesti asenneilmapiirin muutos on tärkeä, ja sitä kautta luonnon arvostus ja monimuotoisuuden merkityksen ymmärtäminen. Tämän mukaisesti ehdotamme, että luonto-osaaminen ja ymmärrys luonnon monimuotoisuudesta muutetaan muotoon ”Koululaisten ja opiskelijoiden arvostus luontoa kohtaan sekä ymmärrys luonnon monimuotoisuuden merkityksestä, luontokadosta ja yhteyksistä muihin kestävyysshaasteisiin on kasvanut”.

”T18.2 Ammatti- ja korkeakoulutettavien opintosuuntaukseen liittyvä osaaminen luonnon monimuotoisuudesta on parantunut erityisesti aloilla, joilla on merkittävä vaikutus luonnon tilaan.” (s. 63)

- Erityisen tärkeää on lisätä ymmärrystä siitä, miksi biodiversiteetin suojelu on tärkeää, sekä linkittää tämä osaaminen käytännön toimien edistämiseen. Ehdotamme siis, että tavoitetta tarkennetaan seuraavaan muotoon: ”Ammatti- ja korkeakoulutettavien opintosuuntaukseen liittyvä osaaminen luonnon monimuotoisuudesta, sen merkityksestä ja käytännön toimista sen edistämiseksi on parantunut erityisesti aloilla, joilla on merkittävä vaikutus luonnon tilaan”.
- EU:n Green Comp -kehys tarjoaa suoran mallin sille, miten opetusta tulisi kehittää ja mitä siihen tulisi sisällyttää. Kehyksessä oppimiselle asetetaan seuraava tavoite: ”Oppimisen tavoitteena on, että oppijat omaksuvat tietoja, taitoja ja asenteita, jotka auttavat heitä kehittymään muutosvoimaksi ja osallistumaan yksilöinä ja kollektiivisesti tulevaisuuden rakentamiseen maapallon ehdoilla.”.

- Molempien tavoitteiden T18.1 ja T18.2 toteutumiseksi osaamisen kasvattamisessa tarvitaan opetussuunnitelmien, opettajien koulutuksen sekä oppimateriaalien kehittämistä. Keskeisenä keinona tähän on Kestävä koulu -hanke (<https://feesuomi.fi/kestavakoulu/>).

3.7 Suomi maailmalla

Strategian toimeenpano on Suomen osuus YK:n Biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoa. Systemaattinen ja aikataulutettu toimeenpano ylläpitää ja lisää Suomen kansainvälistä uskottavuutta ja arvovaltaa.

"Suomen tulisi erilaisten kehitysyhteistyöhankkeiden sekä kehitys- ja kauppapolitiikan kautta edistää luonnon monimuotoisuuden integroimista osaksi kaikkea toimintaa." (s. 68)

- Tavoite tulisi muuttaa muotoon "... luonnonmonimuotoisuuden suojelua ja integroimista osaksi.... "

"Nämä tavoitteet perustuvat kestävän kehityksen, ihmisoikeuksien, ilmasto- ja ympäristösopimusten periaatteisiin, ja niitä edistetään kaikessa kehitysyhteistyötoiminnassa toiminta-alasta riippumatta." (s. 68–69)

- Tavoite tulisi muuttaa muotoon: "... ilmasto- ja ympäristösopimusten periaatteisiin ja velvoitteisiin, ja niitä..."

"Yhtäältä Suomi on tehnyt kahdenvälistä suoraa kehitysyhteistyötä eri maiden kanssa luontoon liittyen sekä panostanut lähialueyhteistyöhön Itämeren, Fennoskandian, Barentsin ja Baltian alueilla."

- Korjaus tähän: "...kahdenvälistä suoraa yhteistyötä..." eli sanan 'kehitys' poistaminen.

"Jatkossa on tärkeää seurata, kuinka luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja siihen kohdentuva kehitysyhteistyörahoitus tulevat kehittymään luonnon monimuotoisuuden nyt sisältyessä kehityspolitiikan tavoitteisiin ylivaalikautisessa selonteossa." (s. 69)

- On tärkeää varmistaa riittävä rahoitus, ei vain seurata - pitäisi siis muuttaa muotoon: "Jatkossa on tärkeää varmistaa, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja siihen kohdentuva kehitysyhteistyörahoitus tulevat lisääntymään luonnon monimuotoisuuden nyt..."

"Luontopääoman ja ekosysteemitilinpidon kansainvälinen merkitys tulee kasvamaan mm. osana YK-tilinpitajärjestelmää." (s. 70)

- Suomen tulee käyttää rooliaan ja kokemustaan Pariisin ilmastosopimuksen osalta, kuten Suomen rooli valtiovarainministereiden ilmastokoalitiassa, luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Suomen tulisi tuoda luonto valtiovarainministereiden koalition agendalle ja osaksi Helsingin periaatteita. Tämän tulee olla strategiassa yhtenä konkreettisena toimena.

"T21.2 Kansainvälistä biodiversiteettirahoitusta lisätään. Suomi vaikuttaa aktiivisesti rahoituksen lisäämiseen kaikista rahoituslähteistä, ml. Suomen kehitysyhteistyövaroista, luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi. Vuonna 2030 Suomi on luonnon monimuotoisuuden ja kestävän kehityksen edelläkävijä maailmanlaajuisesti ja pyrkii määrätietoisesti vaikuttamaan luonnon monimuotoisuuden rahoitus- ja voimavarakysymyksiin kansainvälisten elimien johtotehtävien kautta." (s. 71)

- Tavoite pitää muuttaa K-M GBF mukaiseksi: Suomi kaksinkertaistaa biodiversiteetin suojeluun kohdennetun kehitysyhteistyörahoituksen vuoteen 2025 mennessä (30 miljoonaa €/vuosi) ja vähintään kolminkertaistaa vuoteen 2030 mennessä (45 miljoonaa €/vuosi).

"T22 Suomalaisten ekologinen jalanjälki pienenee Suomen rajojen ulkopuolella. Vuonna 2030 suomalaisten yritysten tuotannon, ml. hankintaketjujen, ja kuluttajien yhteys luontokadon aiheutumiseen tunnetaan ja on otettu käyttöön kielteisiä luontovaikutuksia vähentäviä ohjauskeinoja." (s. 71)

- Tavoitteeksi tulisi asettaa "Suomalaisten ekologinen jalanjälki puolitetaan 2030 mennessä."
- Tällainen globaalisti oikeudenmukainen tapa vähentää ylikulutusta merkittävästi tarkoittaa nykyisillä kulutusmäärillä sitä, että Suomen tulee vähentää kulutustaan keskiarvoa paljon enemmän. Lisäksi sukupolvien ja ihmisryhmien välinen oikeudenmukaisuus vaatii ekologisen jalanjäljen puolittamista globaalisti, mikä tarkoittaa, että Suomessa ekologisen jalanjäljen puolittaminen on välttämätön askel vihreässä siirtymässä.
- Tavoitteen alatavoitteeksi voidaan täydentää K-M GBF:n sisältöä. Siellä on seuraava tavoite: "varmistetaan, että ihmisiä rohkaistaan tekemään kestäviä kulutusvalintoja kehittämällä tätä tukevia politiikkatoimia, lainsäädäntöä ja säädöksiä, parantamalla koulutusta ja pääsyä relevantin sekä paikkansapitävän tiedon pariin koskien vaihtoehtoja ja niiden saatavuutta. Vuoteen 2030 mennessä pienennetään globaalia ekologista jalanjälkeä oikeudenmukaisella tavalla, mukaan lukien puolittamalla globaali ruokahävikki, merkittävästi vähentämällä ylikulutusta ja huomattavasti vähentämällä jättemääriä".

"T22.2 Varmistetaan luonnonvarojen ekologisesti kestävä ja tehokas käyttö niin, että suomalaisten kokonaiskulutus ei ylitä vuoden 2015 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteessa otetaan huomioon YK:n ja EU:n kestävien kulutus- ja tuotantotapojen linjaukset ja raportoidaan ekologisen jalanjäljen ja kestävä kehityksen tavoitteista sopimusten seurantamekanismien kautta." (s. 72)

- WWF:n näkemyksen mukaan tämä tavoite pitää uudelleenmuotoilla näin: "Vuonna 2030 suomalaisten yritysten tuotannon, ml. hankintaketjujen, ja kuluttajien kulutuksen aiheuttama luontokato on pysäytetty. Arvoketjujen aiheuttama lajien ja elinympäristöjen kato on minimoitu ja ennallistamisen avulla luontovaikutus nettona on positiivinen."
- Strategian päätavoitteen saavuttaminen edellyttää, että suomalaisten ekologinen jalanjälki pienenee. **Ylikulutus on valtava tekijä luonnon köyhtymisen taustalla.** Esimerkiksi me suomalaiset kulutamme luonnonvaroja ja energiaa lähes nelinkertaisesti maapallon kantokykyyn nähden. Luonnonvarojen ylikulutus on purettava – tässä onnistuaksemme yhteiskunnassa on tapahduttava systeemitason muutos.
- **Luonnonvarojen kulutuksen ja tuotannon haitalliset ympäristövaikutukset täytyy puolittaa vuoteen 2030 mennessä.**

4 Strategian vaikutukset

Suomen ympäristökeskuksen tämän strategian ennakoarvioinnissa esittämä huomio, että erolle uhanalaisten ja ei-uhanalaisten lajien ja luontotyyppien kehityksen tavoitetasojen välillä ei ole tieteellisiä perusteita, on oleellinen. Kuten tekstissä todetaan "*Uhanalaiset lajit eivät ole muista lajeista erillinen ryhmä; se että huomattava osa lajeista on luokiteltu uhanalaisiksi osoittaa ja johtuu luonnon monimuotoisuuden heikentymisestä. Samat tekijät, jotka aiheuttavat lajien ja luontotyyppien*

*uhanalaisuutta, vaikuttavat myös ei-uhanalaisiksi luokiteltuihin lajeihin ja luontotyyppeihin. On epätodennäköistä, että uhanalaisten ja ei-uhanalaisten lajien populaatioiden trendien suunta poikkeaisi toisistaan. **Lajien uhanalaistumiskehitykselle ja luontotyyppien trendille asetetut vähimmäistavoitetasot eivät siten kuvaa sellaista ekologista tilaa, jossa luonnon monimuotoisuuden heikentyminen olisi pysähtynyt ja kääntymässä elpymisuralle.** “(Lihavointi WWF:n)*

Strategian tavoitteiden taso on asetettava kautta linjan sellaiseksi, että luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen voidaan ekologisen tutkimustiedon pohjalta todella pysäyttää. Nyt lausunnolla olevassa näin ei kaikilta osin ole.

4.2 Strategian luontovaikutukset

”Vaikutusten toteutumiseen ja niiden arviointiin pelkän strategian perusteella liittyy kuitenkin suuria epävarmuuksia. Luontovaikutusten tarkemman arvioinnin voi tehdä vasta toimintaohjelman yhteydessä.” (s. 74)

- WWF katsoo, että tämä on tärkeä huomio. Strategiassa esitetään hienoja ja tärkeitä tavoitteita, mutta toimeenpanon vastuutahoja tai menetelmiä ei ole vielä määritely.

”Tiukan suojelun osalta EU:n biodiversiteettistrategian 10 %:n pinta-alatavoite voitaisiin kansallisen strategian tulkinnan mukaan kuitenkin katsoa jo pääosin saavutetuksi.” (s. 74)

- Tämä ei riitä luontokadon pysäyttämiseksi, koska nykyisin tiukan suojelun maa-alueet painottuvat voimakkaasti pohjoiseen, kun taas luontomme on lajirikkainta etelässä. Tämän takia 30 % suojelun ja 10 % tiukan suojelun tavoite on toteutettava luonnonmaantieteellisesti kattavasti. Tavoitteet luonnonmaantieteellisestä kattavuudesta on kirjattava strategiaan prosenttitavoitteiden yhteyteen.
- Merten osalta tätä tavoitetta ei voida katsoa pääosin saavutetuksi, kuten luvussa 3.4.1 kerrotaan ”valtakunnan tasolla Suomessa maa-alueista on jo suojeltu tiukasti yli 10 prosenttia, mutta merialueilla vastaava luku on vain hieman yli yhden prosentin luokkaa.” (s. 37)
- Kuten strategiassa on tunnistettu *”kaikki tiukasti suojelluiksi katsotut alueet eivät todellisuudessa ole turvanneet luonnon tilaa heikentävältä ihmistoiminnalta”* (s. 74).

”Strategiassa ei aseteta määrällistä tavoitetta tiukasti suojellun pinta-alan lisäämiselle lukuun ottamatta metsämaan metsiä, joiden osalta tavoitteeksi asetetaan suojelualan nostaminen nykyisestä noin 6 %:sta 8 %:iin. Tiukasti suojellun alan lisäys voisi siis jäädä vähäiseksi ja metsämaan metsien osalta ei saavutettaisi 10 %:ia, ja suojellun metsän osuus jäisi edelleen hyvin vähäiseksi Etelä-Suomessa.” (s.74-75)

- Koska metsät ovat valtaosassa Suomea vallitseva luontotyyppi ja metsälajit ovat elinympäristötyypeittäin tarkasteltuna suurin uhanalaisten lajien ryhmä, tavoitteeksi on otettava 10 % tiukasti suojeltua metsäpinta-alaa luonnonmaantieteellisesti kattavasti, jotta luontokato voidaan pysäyttää metsälajiston osalta.

”Strategiassa todetaan, että suurin potentiaali olisi toisaalta ojittamattomissa ja toisaalta metsätaloudelle merkityksettömissä vähäpuustoisiksi tai hidaskasvuiseksi jääneissä ojitetuissa soissa. Suojelun ekologisen vaikuttavuuden sijaan sen kustannukset olisivat voimakkaasti OECM-alueiden kohdentamista ohjaava tekijä.” (s. 75)

- Tämä on tärkeä SYKE:n esille nostama huoli. Vaarana on, että OECM-alueita kohdennetaan alueille, joilla ne ovat sosio-ekonomisista syistä hyväksyttäviä, ja yleensä

niiden ensisijainen tarkoitus ei ole luonnonsuojelu. Tästä syystä luonnonsuojelun tulisi edelleen keskittyä suojelualueverkoston laadulliseen parantamiseen ja laajentamiseen, ja OECM-alueita tulisi hyödyntää suojelualueverkoston täydentämiseen ja kytkeytyneisyyden parantamiseen. Hyvät OECM-alueiden määrittämisen kriteerit, ja kriteereiden täyttymisen seuranta ja arviointi on ensiarvoisen tärkeää! Tässä yhteydessä voisi mainita HELCOM:n common understanding of OECMs, jolla pyritään luomaan raamit Itämeren OECM-alueille.

4.3.5 Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen, elinkeinoihin ja työllisyyteen

”Strategian tavoitteet voivat myös vaikuttaa myönteisesti esimerkiksi kalastuksen ja matkailun edellytyksiin sekä tukea elinkeinoja ja työllisyyttä, esimerkiksi ennallistamistoimiin liittyen. Pitkällä aikavälillä strategian toteutus todennäköisesti alentaa luontokadosta aiheutuvia taloudellisia riskejä sekä tuottaa taloudellista hyötyä luonnon monimuotoisuuden elpymisen kautta.” (s. 79)

- On hienoa, että SYKE huomioi strategiasta ja ennallistamistoimista syntyvät positiiviset talousvaikutukset. Positiiviset talousvaikutukset on otettava huomioon toimeenpano-ohjelmaa tehtäessä.
- EK on tiedottanut tyytyväisyyttä K-M GBF:n syntymiseen ja odotustaan tavoitteiden täytäntöönpanolle <https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/elinkeinoelama-tyytyvainen-montrealin-yk-kokouksen-sopuun-seuraavaksi-katset-toimeenpanoon/>

4.4 Mahdolliset valtioiden rajat ylittävät vaikutukset

Ehdotamme lisäystä kappaleen loppuun:

- Strategian toimeenpano osoittaa Suomen sitoumusta kansainväliseen yhteistyöhön, joka ylläpitää ja lisää Suomen kansainvälistä uskottavuutta ja arvovaltaa.

4.5 Johtopäätökset

”Strategian tehokkaaseen toimeenpanoon tulisikin tällä strategiakaudella kiinnittää erityistä huomiota.” (s. 81)

- WWF katsoo, että tämä on hyvin tärkeä huomio. Strategian tehokas toimeenpano on varmistettava.

5 Strategian toteutus ja seuranta

”Valtioneuvosto edellyttää, että asianomaiset ministeriöt laativat strategian toteuttamiseksi laajapohjaisessa yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan, eri sidosryhmien ja elinkeinon kanssa vaikuttavan, kustannustehokkaan sekä määrälliset ja laadulliset seurantaperusteet sisältävän toimintaohjelman.” (s. 82)

- Luonnonsuojelulaki määrittää **kaikkien** ministeriöiden velvollisuudet toimintaohjelmaan liittyen,
- Pykäläteksti §13 1 mom kuuluu näin: Ympäristöministeriö laatii kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja strategian toimeenpanevan toimintaohjelman yhteistyössä muiden ministeriöiden ja keskeisten tahojen kanssa. Luonnon monimuotoisuusstrategiassa asetetaan valtakunnalliset toiminnalliset, määrälliset ja ajalliset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi ja tilan parantamiseksi.

- §13 2 mom: Luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelmassa on **yksilöitävä luonnon monimuotoisuusstrategian toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja nimettävä vastuutahot niiden toteuttamiselle sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden seurannalle**. Ympäristöministeriö vastaa luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman seurannasta ja raportoi strategian toteutumisesta valtioneuvostolle.

”Hallinnonalat sitoutuvat strategian toteuttamiseen siinä määrin, kuin se on resurssien puitteissa ja tarvittaessa varoja uudelleenkohdentamalla mahdollista.” (s. 82)

- **Valtiovarainministeriön on osallistuttava resurssien varmistamiseen**
- Tässä kohtaa ”resurssien puitteissa” olisi otettava pois. Jos lähtökohtaisesti voidaan viitata resurssien puutteeseen ja näin ollen jättää osia strategiasta toteuttamatta, koko strategian tarkoitus vesittyy.

Nyt laadittava kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia on statukseltaan erilainen kuin sitä edeltävät luonnon monimuotoisuusstrategiat. Nyt on kyse lakisääteisestä asiakirjasta, jonka pitää täyttää sille uudessa Luonnonsuojelulaissa (9/2023) asetetut vaatimukset. Strategia on laadittava niin, että sen mukaisesti voidaan pysäyttää luontokato ja kääntää luonto elpymisen tielle sekä täyttää Suomen kansainväliset ja EU-velvoitteet.

Maailman luonnon säätiö (WWF), Suomen Rahasto sr

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Petteri Tolvanen
Ohjelmajohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Asiantuntijat:

Anne Tarvainen, Ohjelmajohtaja (kansainvälinen yhteistyö), 040 756 8326

Jenny Jyrkänkallio-Mikkola, sisävesivastaava (Meret ja sisävedet), 040 500 6968

Eeva-Liisa Korpela, suojeluasiantuntija (suomalainen luonto; perinnemaisemat ja CAP), 044 5655 165

Vanessa Ryan, meriasiantuntija (Meret ja sisävedet), 040 763 0000

Mai Suominen, johtava metsäasiantuntija (suomalainen luonto), 050 3224363

Jussi Nikula, suojelun neuvonantaja, 040 5959002

Lausunnon koostamiseen osallistui myös:

Roosa Pihlajamäki, metsiensuojelun harjoittelija